

Kpl 3, Kansalaisyhteiskunta muodostuu

S.26-33

Kansalaisyhteiskunta

= yhteiskunta, jossa kansalaiset voivat ja haluavat osallistua päätöksentekoon ja vaikuttavat aktiivisesti asioihin esim. järjestöjen ja puolueiden kautta

Yhdistystoiminta alkaa

- Yhdistystoiminta alkoi 1800-luvun puolivälissä
- Tavoitteena vaikuttaa yhteiskunnan epäkohtiin joukkovoiman avulla (huom! ei ollut puolueita, vaaleja eikä yleistä äänioikeutta eli kansalaisilla ei ollut keinoja vaikuttaa asioihin)
- Sivistyneistön tavoitteena pitää kansa kurissa yhdistystoiminnan avulla → hyvät tavat ja ”sopiva” vapaa-ajan vietto
- Yhdistystoiminta mursi sääty-yhteiskuntaa: ihmiset määrittivät itsensä uudella tavalla entisen säätyjaon sijaan
- Mahdollisuus viettää aikaa yhdessä

Uuden vuodenpäivänä
Tehtaalaisseuran
luovitoimikunta

ILTAMAN

Työv. yhdist. talolla.
OHJELMA:

Soitto.
Esitelmä. (lyseol. F. S. El-
jus Penanne).
Yksimieluä.
Lausunto.
Näytelmä:
Sievisteleväiset hupsut.
(Les precieuses ridicules): 1 näy-
töläinen komedia. Kirjoittanut
Moliere, Suomentos.
Vuorolautua.
Yleinen tanssi.

Lippujen hinnat: 4 m. ja 75
p. myydään klo 6:30 alkain
eteesessä. Ilta alkaa klo 7
illalla.

Yhdistystoimintaa

- **Työväenyhdistykset:** teollisuudenharjoittaja Viktor Julius von Wright – wrightiläinen työväenliike; tavoitteena työväestön aseman parantaminen, mm. paremmat palkat, lyhyemmät työpäivät, korvaukset työtapaturmista; Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (Forssan puoluekokous 1903)
- **Osuustoimintaliike:** perustettiin yhteisiä yrityksiä, joiden tehtävänä oli auttaa osuuskunnan jäseniä. Osuuskunnat (vähittäiskauppa) ja osuuskassat (rahan lainaaminen jäsenille)
- **Raittiusyhdistykset:** juopottelun hillitseminen, kieltolain vaatiminen (kieltolaki Suomessa 1919-1932)
- **Vapaapalokunnat, VPK:** paloturvallisuudesta huolehtiminen, urheilukilpailut, voimistelunäytökset, laulu- ja soittotilaisuudet
- **Nuorisjärjestöt:** harrastustoimintaa lapsille ja nuorille
- **Muita: uskonnolliset yhdistykset, urheiluseurat, naisasiaa ajavat seurat (Suomen Naisyhdistys 1884), rouvasväen yhdistykset**
- **Kielipuolueet:** suomen kielen aseman parantaminen / J.V. Snellman, kieliasetus 1863, fennomaanit eli suomen kielen kannattajat ja svekomaanit eli ruotsin kielen kannattajat, nimien suomentaminen; 1870-lla kielitaistelu ja valtiopäiville ensimmäiset puolueet
- **Työväentalot, VPK:n talot, Nuorisoseurantat:** kulttuuri- ja huvittelukeskuksia, iltamat, kirjasto

Säätyjärjestelmä alkaa murtua

Koulutuksen yleistyminen

- ahkera opiskelu antoi yhä useammalle mahdollisuuden päästä hyvään ammattiin
- lyseot ja muu korkeampi koulutus oli toki maksullista, mutta valtio antoi varattomille perheille vapaaoppilaspaikkoja

Yhdistysten perustaminen

- työväenliike onnistui parantamaan työväen oikeuksia; merkittävin läpimurto oli yleinen äänioikeus, joka päätti sääty-yhteiskunnan ajan Suomessa
- Ihmiset tottuivat vaatimaan oikeuksiaan ja parempaa elämää; kansalaisyhteiskunta syntyi, eikä oikeuksien puuttumista pidetty enää yhtä luonnollisena kuin aikaisemmin
- Yhdistyksissä ihmiset olivat tekemisissä toistensa kanssa yli säätyrajojen, mikä madalsi säätyjen eroja

Naisten aseman paraneminen

- naisasialiikkeen ansiosta naisten asema koheni, mikä osaltaan mursi perinteistä järjestelmää
- holhousjärjestelmän päättyminen lisäsi naisten itsenäisyyttä

Naisen asema Suomessa 1800-luvulla

- Naisen asema suomalaisessa yhteiskunnassa oli miehelle alisteinen sekä asenteissa että lainsäädännössä
- Naisten päivät täyttyivät työnteosta: karjanhoito, lastenhoito, siivous, ruuanlaitto ja muut kotityöt
- Naisten henkisiin kykyihin ei luotettu:
 - naisten kouluttautuminen oli selvästi poikia harvinaisempaa
 - tytöt ja pojat opiskelivat pitkään omilla oppilaitoksissaan; tyttökouluja ja tyttölyseoita perustettiin 1800-luvun aikana Viipuriin.
 - naisten yliopisto-opintoihin suhtauduttiin erityisen penseästi; naisten piti anoa erivapautta sukupuolestaan aina vuoteen 1901 asti
 - Alma Söderhjelm joutui anomaan erivapautta myös nimityksissä sekä dosentiksi että professoriksi; nimityksiä vastustettiin pitkään: hakemuksen hyväksyminen dosentiksi kesti seitsemän vuotta, professoriksi kuusitoista

Naisen aseman parannuksia autonomian aikana

1860: Aviomiehen suorittaman kurittamisen poistaminen lainsäädännöstä

1864: Holhouslaki vapautti yksinelävän, yli 25v naisen miehen holhouksesta.

1870: Ensimmäinen nainen ylioppilaaksi ja yliopistoon, mutta vuoteen 1901 asti vain erillisellä hakemuksella

1878: yhtäläinen perintöoikeus

1897: Naiset täysivaltaiseksi miesten kanssa samanikäisenä (21v)

1906: Äänestys-oikeus ja vaalikelpoisuus valtiollisissa vaaleissa

1907: 19 naiskansanedustajaa

1917: Naisille ja miehille yleinen ja yhtäläinen äänioikeus kunnallisvaaleissa

Tehtäviä

Lue kpl 3, Kansalaisyhteiskunta
muodostuu, s.26-33

Tee tehtävät 4 ja 7, s.33